

BISERICA și ȘCOLA.

Fóia bisericescă, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.”

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Sêmțul pentru vieța bisericescă.

Omul crede, și trăiește după voința lui Dumnezeu în măsura, în carea se sêmte pe sine dependent de Dumnezeu. Acest sêmț de dependență al omului de Dumnezeu este pentru ómeni și popóre factorul de căpeteniă pentru vieța și desvoltare, de órece de sêmțul și de tária sêmțului de dependență al omului de Dumnezeu depinde vieța morală, factorul, carele ridică popórele la bună stare. Și omul se sêmte dependent de Dumnezeu în măsura, în carea după timp și împrejurări lucrază și póte să lucreze biserica neconturbată la desvoltarea și întărirea credinții în Dumnezeu, precum și dela modul, cum popórele ascultă de glasul bisericii, ca instituțiune și organism cu menițiunea de a desvolta și alimenta în popor sêmțul de pietate creștinescă. Acesta a fost în trecut totdeauna motivul hotărîtoriu în vieța și lupta pentru esistență și vieța la poporul nostru.

Poporul român s'a plămădit, și a trăit veacuri multe de durere și suferințe pre plaurile Carpaților ca creștin; — și numai ca creștin cu legea și limba strămoșescă voiește, și lucrază și astăzi, să-și asigureze trăinicia, și să-și făurască o sörte mai demnă în concertul popórelor Europii.

Vieța și viitorul nostru este strêns legat de creștinătatea și ortodocsia neamului nostru. Chiar pentru acesta momentul principal pentru desvoltarea noastră ulterioară îl formază sêmțul și alipirea a cătră legea și biserica strămoșescă.

Este mult dușmănit și supus la multe cercări și ispite ale veacului sêmțul, de carele vorbim, pentru că multe sânt astăzi împrejurările nefavorabile sâ-

țului de pietate creștinescă. Avem însă mare mângăiere în faptul, că poporul nostru, talpa casei și stêlpul țerii, ținic înaintêză în consciința situațiunii grele, în carea ne găsim, și ținic distinge, și judecă mai bine lucrurile, dela cari depinde vieța și viitorul nostru ca biserică și ca popor. În vieța noastră bisericescă aflăm astăzi momente multe, cari mărturisesc de insuflețirea poporului nostru pentru biserică și școlă. Acestor momente neapêrat datorință avem, să-le dăm importanța, ce li-se cuvine; ér această importanță li-o vom da cultivând și întărind în măsură tot mai mare în noi și în popor sêmțul și alipirea cătră legea și biserica strămoșescă.

Biserica este pentru noi mama dulce, carea ne-a adăpostit în trecut, carea ne dă vieța, și putere de vieța astăzi, și carea ne garantêză o stare și vieța mai bună pentru viitoriu. Purcedând din acest punct de vedere, vieța și viitorul nostru depinde în prima liniă dela modul, în carele ne va lumina Dumnezeu să cultivăm în noi și în popor sêmțul pentru vieța noastră bisericescă-națională.

Pentru cultivarea în măsură mai mare a sêmțului, de carele vorbim, arma cea mai puternică este: blândêța și răbdarea și interesul factic, ce-l vom dovedi noi preoții și învățătorii față de vieța și de greutățile de astăzi ale poporului. Are multe necazuri, și pórtă grele sarcine astăzi poporul nostru; ér omul necăjit ascêptă dela conducătorii săi naturali mângăiere și sfat în necazurile și în durerile sale. Faptul acesta, trebuința poporului nostru de mângăiere și de sfat nu este iertat, să-l perdem nici odată din vedere; și deci acestei trebuințe datorință avem ai satisface cu adevêrată iubire evangelică, — cu scopul ca prin această iubire evangelică tra-

dusă în fapte să-i întărim în măsură tot mai mare semțul pentru viața bisericească, — pentru că întărind semțul acesta, promovăm, și întărim semțul de dependență al omului față de Dumnezeu, ér prin acesta promovăm, și întărim în măsură tot mai mare viața morală a poporului nostru.

Predică despre jurământ.

Iubiți Ascultători !

Să nu juri strimb. (Matei V. 33—37). Ați auzit că s'au ținut celor de-demult, să nu juri strimb, ci să dai Domnului jurămintele tale. — Iară eu vă dic : să nu te juri nici decum, nici pe ceriu, că-că el este scaunul lui Dumnezeu, nici pre pământ că este așternut picioarelor lui, nici pre Ierusalim, că este cetatea marelui împărat ; nici pre capul tău se nu te juri, că nu poți un păr alb, sau negru se faci — ci fie-cuvântul tău ; așa-așa nu-nu, iară ce este mai mult decât acesta, dela cel rău este.

Cel ce jură vatămă legea cea dăească pentru că nu numai minciunile, care se fac prin jurământul nedrept ci și jurământul acela, carele se face înzădar pe lucrurile cele sfinte, tare se improtivatește cu poruncile, care ni leau dat nouă Mântuitorul în sânta evanghelie — precum se vede din cuvintele ev. Matei pe cari le amintii mai nainte. Din cauza acesta să jălbuesce cel afundat întru reuțăți că legea pofteste dela om aceia ce e cu neputință — din cauza acesta dice întru inima sa cel ce umblă în cărările necredincioșilor „Veniți să rumpem legăturile, și se lăpădăm jugul de pe grumazul nostru, de și jugul lui Christos este jug ușor și dulce pentru cei buni, poruncile lui sunt alinătoare de dureri, întocmai precum poruncile părinților bune și plăcute sunt fiilor ascultători.

Așa e fraților ! căci precum în trupul cel rănit prin atingerea cea mai mică, străbat durerile drept în cap : tocmai întru acest chip împung durerile sufletele cele bolnăvite cu păcatul, de câte ori aud ele cuvântul cel dăesc, care ne îndemăna se fim dreți și nevinovați, punându-ne deodată și cumplita osendă, în vedere carea e nemărginită pentru cei fără de lege ; — și precum durerea cea trupescă fără de leacuri anevoe se pôte vindeca ; — așa și durerea cea sufletescă numai atuncea se va vindeca, dacă vom întrebuița leacul cel folositoriu, carele ni-l prescriu, și ni-l dau legile dumnezeiești. Deci precum totdeauna, așa și cu modrul acesta țintirea mea fraților e, ca în protiva durerii cei aducătoare de mörte, în carea adese cad ómenii prin jurământ, — în cât e cu putință, — să vă pun înainte leac folositoriu ; ca prin trãsul tãmãduindu-vã, să scãpați de durerea pãcatului, și de aci înainte se puteți fi slugile dreptãții.

Precum se vede din cuvintele acelea sfinte, care sunt scrise la evangelistul Matei, Mântuitorul

Isus Christos vrut să ștergã dintre creștini aceea datinã necuvincioasă, fără de nici o causã adevãratã, de a se jura pre ceriu, pre pãmânt, pe omenie, și pe lucrurile cele sfinte chiar pentru aceia numai ca vorba lor să câștigi înaintea altora creșemânt. Mântuitorul a vrut a ne învăța pre noi, că de pofteste cineva se fie arãtarea lui creșutã — nu prin jurãment necurat să se nevoescã a dobãndi acesta, ci se veșuiascã așa, ca nimenea să nu pótã avé nici cea mai micã îndoiialã despre bunãtatea și vrednicia lui de creșemânt.

Isus Christos ne sfãtuește pre noi ca se nu ne îndoim despre curețenia inimii celui cu viața nevinovată ; ci dacã dice unul ca acela în lucrurile cari nu le știe — „nu“, — érá în cele ce îi sunt cunoscute „așa“ — nu numai se credem fără nici o îndoire și împotrivire, ci și noi înșine pãzând în tóte vorbele, și mărturisirile adevãrului să ne ferim încãt putem de jurãment, și să ne îndestulim cu „nu“ și „așa“ : pentru-cã dacã numai atuncea vei da încreșemânt aprópelui tău — când jurã : sau numai atunci vei grã tu adevãrul, când juri creștinãtatea ta e fôrte lãncedã ; și credința ta e mai rea de cât a pãgãnului. Dar se vedem ce e jurãmentul ?

Jurãmentul e când afirmi, sau negi ceva despre un lucru, și ca se câștigi creșemânt cuvintelor tale chiami pre Dđeu în r'u mărtorie, te blastemi pre tine însuși și te rogi lui Dđeu celui ce vede tóte pãna și cele dintru ascunsul omului că dacã grãești adevãrul, se te respłetescã, iarã dacã mințești se te pedepsescã.

Din acestea să pôte vedé, cât de mare e jurãmentul, și cât de cumplit pécãtuesc aceia, cari neluând în nici o socotință desevãrsirile dăești — fericirea cea de acuma, și cea viitoare a sufletului sên, — pentru o puțioã dobãndã lumescã — nu se înfricoșazã a jura strimb pre numele lui Dđeu și pre cele sãnte ale lui.

Însã, de-și jurãmentul e fôrte greu lucru — de și e oprit, totuși în timp de lipsã neincunjuratã, când nu se pôte dovedi un lucru altcum, decât numai prin jurãment, este el atunci ertat — însã așa precum ne poruncește Atot-știitorul la Eremia prorocul (IV. 2.) când dice „Vei jura : viu e Domnul, iatr'u adevër și într'u dreptate.“ — Înșuși Dđeu a rânduit și aceia ca judecãtorii — când cere dreptãtatea — să permitã lucrul la jurãment. Sãntele scripturi ne aratã, că sfinții cei de demult, precum Avram, Isac și Iacob — ba și însuși Isus a jurat — deci jurãmentul, carele se face întru adevër și dreptate și din cause fôrte ponderóse, nu-numai că nu e pãcat ci e un semn al credinții nóstre în Dđeu, al credinții că el e atotșciutor și atodrept, de aceea chemãm de mărturie la cuvintele nóstre atotșciința și atodreptatea lui. De aceea când jurãm, trebuie să stãm cu capul descoperit, precum să cuvina a sta înainte lui Dđeu. Jurãmentul este ertat,

pentru că prin jurământ vine a dese-ori la lumină nevinovăția celui drept și fără de legea celui înreutățit.

Fraților! — precum jurământul carele se face în lucruri drepte, mari și folositoare e de lipsă și plăcut lui Ddșu: așa cel ce nu jură întru adevăr, întru judecată și dreptate săvârșește păcat de mörte, pentru că cel ce jură strimb face ca Ddșu care este adevărul cel preavecinic se fie mărturie mincinosă, cel ce se jură despre lucruri pe cari nu le cunoște mințește în contra cugetului său; — cel ce jură despre lucruri nedrepte și nelegiuite — chiamă pe Ddșu de ajutoriu, întru acelea ce însuși le-a oprit.

Dintre acestea pe scurt spuse se pöte vedea ce este jurământul, și cum suntem datori a trăi cu acela; — se pöte vedea: cumcă temelul învățaturii nöstre, care o avem despre jurământ e mintea cea sănătösă și santele scripturi; — înse ce folosește acésta sântă învățatură: dacă nu ne întocmim viața nöstră după îndreptările ei; ce folosește viața nöstră, dacă nu primim învățatura ingerescă, decât viețuirea nöstră totuși e diabolescă?

Învățatura ingerescă e acésta fraților că nu-ertat a jura strimb; — totuși nenumărate mărturii mincinoase poți afla între creștini, pentru bani și alte momene, sau pentru alte folosuri și interese lumești. Învățatura ingerescă e aceea, care ne sfătuește, ca numai în lucruri mari și în timp de lipsă se jurăm pe numele lui Ddșu cel sânt; totuși de câte ori îl pomeneste acela creștinul în zădar, și în lucruri de nimica. Sântul Apostol Iacob (V, 12), dice: *Éră mai nainte de tóte fraților se nu jurați, nici pre ceriu, nici pre pământ nici cu altfelu de jurământ: ci fie al vostru da, da: și nu, nu; ca să nu cădeți în condamnare. — O Ddșule al îndurărilor, fă ca se piară dintră creștinii tői fărădelegile și călcarea acésta de cele sfinte; — fă ca să se îngrozescă tot sufletul de numele tđu cel sânt carele respălătești fără de legile pană la a treilea și al patrulea neam. (Eșire XX, 5). Fraților rogu-vă păziți ca totdeauna să grăiți adevărul. Și în jurământ și afară de jurământ — grăiți ca nici când să nu luați numele lui Dumnezeu îndeșert, pentru că însuși porancește în a treia poruncă: Să nu iai numele Dlui tđu în deșert; — feritvă đic de păcatul acest cumplit, ca nu cumva să se plinească asupra vöstră aceea ce đice Ddșu prin înțeleptul Sirah: „Întru acest chip bărbatul, carele se jură strimb, se va umple de fără de lege, și bătaia lui Dzeu nu-se va depărta din casa lui;“ — deci și cu fapta și cu cuvântul se mărim și se laudăm pre Dumneđu în veci — Amin.*

Constantin Popoviciu,
paroch în Comlaș.

Sântul și marele martir Dimitrie.

În persecuțiunile ridicade de împérații romani asupra creștinilor mult sânge s'a vărsat. Acel sânge însă, care a odat pământul, a nutrit și mai tare credința în Christos și în învățăturile lui, ear biserica a eternizat memoria eroilor martiri ai creștinismului, cari cu bucurie au îmbrășsat mörtea, prin anumite zile de sărbătore.

Dacă ne întrăbăm de cauzele persecuțiunilor atât de înverșunate și de motivele, cari i-au îndemnat pe împérații romani, ca să ridice mâna asupra creștinilor, apoi ele sunt de mai multe feluri. Unii regenți mai slabi ca Nero, Caligula au persecutat pe creștini din motivul, ca să atragă atențiunea poporului dela slăbiciunile lor lăsându-i pradă pe creștini, ca și când ei ar fi cauza tuturor nefericirilor din imperiu. Alții, ca Domițian, din lăcomie după averi, pentru că condamnându-se creștinii pentru neadorarea zeilor și prin acésta și de usurpători ai imperiului, li se confiscau averile. Și earăși alții, ca Traian, Dioclețian, din resöne mai înalte de stat, cređënd, că statul roman regenerat de ei numai pe fundamentul religiunii păgăne pöte exista, ear cel ce surpă acest fundament, surpă și însuși statul. Tóte aceste motive închipuite au fost suficiente, ca să se verse sânge de creștin timp apröpe două sute de ani, pâne ce s'a dovedit, că creștinii, ca elemente de ordine și de o morală mai înaltă, necum să fie stricăcioși statului, ci din contră sunt factori förte folositori întru prosperarea lui.

Dacă resfoim istoria martirilor din cele dintăi veacuri ale creștinismului, ne îngrozim de cruditățile cumplite, cu cari se chinuiau și omorau creștinii, admirăm însă tot odată și tăria sufletescă, cu care suportau martirii cele mai cumplite maltratări; trebuie însă să ne mirăm și de procedura împéraților păgăni, cari orbiți fiind de ură față de creștini, condamnau la mörte și pe ómenii cei mai credincioși ai lor, pe cei mai buni funcționari, numai și numai pentru că erau creștini și se închinau unui adevăratului Ddșu. Între astfelu de creștini, căroră biserica le dă epitetul ozorific de „martiri“, să numără și sântul Dimitrie.

Dimitrie s'a născut în Tessalonic în veacul al III-lea din o familie nobilă macedoneană. A strălucit însă mai mult prin nobleța virtuților sale, decât prin nobilitatea originii. Încă de tiner s'a distins prin talentul său, prin cultură, caracter nepătat și o cunoscință temeinică a artei militare, atrăgënd atențiunea tuturor asupra sa și căștigându-și stimă între contempuranii sei. Însă pe lângă aceste calități escelente, s'a distins el și prin modestie, nota caracteristică a unui creștin adevărat.

Informat fiind împăratul Maximian despre calitățile eminente ale sântului Dimitrie l-a numit de guvernator în Grecia. În acéstă poziție înaltă a satisfăcut sântul Dimitrie așteptărilor împăratului său,

gubernând țara încredințată lui cu înțelepciune și mare pricepere. Dar acest bărbat a căutat, ca să satisfacă nu numai așteptărilor domnului său lumesc, ci s'a îngrijit, ca să împlinescă și voința Domnului său ceresc și să convărtescă la credința în adevăratul Dđeu și pe păgânii de sub guvernarea s'a.

Cuvântul evangheliei sămănat de sântul Dimitrie a adus ródele sale, dar i-a adus și cununa de martir. Auđind împăratul Maximian despre faptele sântului Dimitrie, l-a aruncat în temniță cređend, că prin înfricări și maltratări il-va constringe, să se lapede de creștinism și să trecă éráși la păgânism.

Speranța însă în fericirea vecinică după mórte la întărit și mai tare în credința în Christos, iubind mai mult cele netrecătoare, decât cele peritoare.

Pe acel timp aranjase împăratul Maximian mai multe lupte gladiatorice. O deosebită plăcere avea să vadă, cum sângeră gladiatorii luptându-se. Era la curtea împăratului un gladiator cu numele Lie, personă favorită a împăratului, sub a cărui loviri cădeau toți luptătorii.

Cu acesta intră în luptă Nestor, un creștin tiner și învingend pe Lie il omóre. Împăratul infuriat pentru pierderea lui Lie il cheamă pe Nestor înaintea sa, întrebându-l, că cu ce putere magică l-a învins pe Lie? Tinerul creștin însă răspunde, că nici oputere magică, ci rugăciunile sale și ale lui Dimitrie către Dđeul creștinilor l-a ajutat în acéstă luptă grea, ca să fie învingător. Înainte de a intra în luptă a mers la Dimitrie rugându-l ca prin rugăciunile lui să-i cêră ajutorul lui Dđeu ér Dimitrie însêmându-l cu sêmnul crucii i-a đis: „Vei învinge și pe Lie, dar vei fi și martirul lui Christos.“ Infuriat împăratul de cuvintele acestea a lui Nestor, pe acesta l-a omorît însuși strâpungându-l cu sabia, ér pe Dimitrie, a poruncit ca să-l omóre în închisóre. Porunca dată de împăratul a fost la măment executată, împlinindu-se astfel cuvintele sântului Dimitrie.

Astfel și-a sfîrșit viața acel bărbat, care și-a pus eminențele sale calități în serviciul statului păgân, pentru-că pe lângă serviciul adus statului a voit să servescă și lui Dđeu.

Biserica recunoscătoare pentru meritele sântului Dimitrie l-a numérat între martirii sei cei mai distinși, instituind ca și de sărbătóre điua de 26 Octomvre întru amintirea morții lui, ér creștinii i-au zidit o biserică pompósă în Tessalonie.

Impresiuni dela adunarea generală a învățătorilor din Ciacova.

Domnule Redactor! Bine-voiți vă rog, a publica în preșuitul nostru organ diecesan următoarele:

Adunarea învățătorilor români convocată pe điua de 15/27 Oct. în opidul Ciacova spre scopul întemeierii unui convict, au succes peste așteptare, dovadă că învățătorimea noastră simte necesitatea ardentă a unei ase-

menea instituțiuni salutare și de binefacere. Incă la 14 Oct. după amiaz a sosit învățătorimea din regiunile Torontalului, Făgetului, Belințului și a Timișorii, întâmpinați fiind la gara din Ciacova de către frații ciacoveni în frunte cu Rev. D. protopop Ioan Pinciu și dl avocat Dr. Lazar Simon. Prea Onoratul Domn protopop I. Pinciu a salutat cu căldură învățătorii sosiți, la cari călduróse și însuflețite cuvinte a răspuns în numele colegilor confratele nostru I. Vuia. După-ce confrății ciacoveni de timpuriu s'au îngrijit de incuarterarea învățătorilor sub conducerea învățătorului Gruescu, colegii sosiți s'au împărțit la singuraticii fruntași ciacoveni. În aceeași și séra ne-am intrunit într'o conferință confidențială în carea s'au discutat proiectul de statute prezentat de colegul Vuia, luând parte activă și părintele ppresbiter I. Pinciu cu dl avocat Dr. Lazar Simon.

Joi la 9 óre a. m. s'a deschis adunarea în restaurantul „Rössli“ prin un însuflețit și acomodat discurs al inv. I. Vuia în prezența unui număr de peste 60 învățători, adunați din tóte părțile banatice. Adunarea s'a constituit alegându-se de președinte adhoc inv. emerit E. Andreescu ér notar I. Vuia. Present era și protopopul cercual Szabó Ödön ca reprezentante politic. Telegrama și adrese de aderință și felicitare a sosit dela învățătorii: D. Roman din Radna în numele reuniunei, Ioan Marcu în Bogșa-montană, Mihai Vidu în Halmagiu, V. Sala din Arad. Corpul didactic din Brașov și Petrovaselo, G. Joandrea din Lugóș, cari cu plăcere au fost luate la cunoșcință. Proiectul de statute prezentat după o matură și seriósă dezbateră pe lângă unele amandamente s'au primit. Amésurat concludului, în acest convict se primesc toți pruncii români gr. or. avénd preferință cei de învățători. Rațiociniile se vor subșterne și măritului congressional bisericesc.

Constituirea provisoră s'a făcut în următorul mod: președinte I. Vuia, vice-președinte Ioan Marcu, notar Ioachim Muntean, cassar Ioan Biruescu, controlor Protasiu Givulescu. Membrii în comitet: Ioan Gruescu, G. Joandrea, Ioan Popa, Emeric Andreescu, Mihai Vidu, Simion Faur, Ioan Tuducescu și Ioan Dariu.

După eshaurierea debaterii temeinice a paragrafilor din statute adunarea s'au enunțat de închisă la órele 1/4 12, când învățătorii s'au dus în corpore spre a face o vizită P. O. D. ppresbiter I. Pinciu. La 1/2 1 s'au început prânzul comun, unde între alții a asistat și un frumos număr de dame române și învățătoarese. Lucru firesc, că toasturile ocazionale n'a lipsit; toastând în primul loc Prea Onoratul Domn ppresbiter I. Pinciu, pentru învățătorime. Colegul I. Vuia a toastat pentru M. O. D. protopop I. Pinciu, scoțénd în relief nobilele-i sentimente care le nutresce față de învățători. I. Muntean a toastat pentru dl. avocat Dr. L. Simon. Ioan Popa pentru poporul din Ciacova. Caba dela Curte pentru realizarea convictului nostru. etc.

Astfel, în bucuria inimei am petrecut delectați de cântece melodióse și plăcute până târziu, când cu trenul de séra ne-am depărtat spre casele noastre.

Dee Dumneđeu, că acele momente de mare însem-

nătate și de acele simțăminte inocente, sublime și nobile de care a fost predominată inițiatorii ideei, să se infiltreze inima fie cărui învățator cu loialitate și devotament față de cauza sublimă, și cu zel și abnegațiune față de realizarea ideii mărețe.

Bazoș, 31 Octomvrie 1898.

Aureliu Badescu,
învățător,

Calendariu pe anul dela Christos 1899 — Anul XX.

a a p ă r u t în editura „Tipografiei diecesei gr. or. române” din Arad — cu următorul cuprins:

I. Partea calendaristică: Cronologia pe anul 1899. — Păscălia sau semnele cronologice pe anul 1899. — Sărbătorile și alte zile schimbăcioase. — Începutul celor patru anotimpuri. — Regentul anului. — Eclipse (întunecimi). — Posturile, ajunurile și deslegare de post.

II. Partea curat calendaristică: cu lunile, zilele și sărbătorile de peste an și cu poze economice pentru fie-care lună. — Calendarul evreilor. — Arătare despre datul anului 1899. — Calendarul meteorologic. — Caracteristicile anului 1899. Calendarul lui Falb, sau conspectul zilelor critice a-le anului 1899, calculate după intensitatea puterii de gravitațiune asupra pământului. — Genealogia casei domnitoare austriace. — Casele domnitoare din celelalte state europene.

III. Ș e m a t i s m u l *Metropoliei ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania în general și al diecesei Aradului în special.*

A) Metropolia. 1. Ierarhii metropoliei. 2. Sinodul episcopesc. 3. Demnitarii metropolitani. 4. Congresul național-bisericesc. 5. Consistoriul metropolitan. 6. Delegațiunea congresuală. 7. Reprezentanța fundațiunei lui Gozsdu.

B) Diecesa Aradului. 1. Sinodul eparchial din Arad. 2. Consistoriul eparchial din Arad. 3. Consistoriul eparchial din Oradea-mare. 4. Comisiuni esaminătoare pentru candidații de preoție și învățatori. 5. Institutul ped.-teol. din Arad. 6. Comisiunea fund. Ghiba-Birta. 7. Protopresbiterii. 8. Inspectorii de școle. 9. Mănăstirea Hodoș-Bodrog. 10. *Preoțimea și învățătorimea română gr. or. din diecesa Aradului după protopopiate.* C) Archidieceasa Transilvaniei. D) Diecesa Caransebeșului. — Consemnarea târgurilor din Ungaria și Ardeal. — Scala timbreilor. — Tabela de a socoti cametele după 1 an sau 1 lună, sau 1 zi. — Taxele poștale și telegrafice. 1 Taxele pentru epistole. 2. Mandate poștale. 3. Taxa telegramelor. 4. Monetele. Tarifa zonelor dela căile ferate.

IV. Partea literară. Metropolitanul Andrei Baron de Șaguna un tractat instructiv și interesant despre viața și activitatea marelui arhieru

de H. (cu fotografie.) — *Mama* (poesie) de G. Coșbuc. — *Copilul nimerui* (novelă) de Ilda. — *Florea și Păraul* (poesie) de Vasile D. Păun. — *D-deu nu bate cu băta* (novelă) de I. Pop Reteganul. — *Un rege bun pentru poporul său.* *Mémir* (poesie) de G. Bodnariu. — *Meșteșugul scrierii.* — *Primejdie* (poesie) de G. Bodnariu. — *Poesii populare* de Vasile Sala, I. Furdianu și Petru Cipou. — *Poze economice.* — *Distrațiuni.*
V. Anunțuri.

*

Cu anul 1899 calendarul nostru mplinește 20 ani de existență, și în tot timpul acesta a făcut bune și incontestabile servicii poporului nostru din diecesă. Acesta o dovede-te mai ales faptul, că între calendarele noastre populare, a ajuns să aibă cel mai mare tiraj și e unul dintre cele mai lățite în mijlocul poporului ast-feliu, că de astă-dată a trebuit să-l scotem în peste 10.000 de exemplare.

Recomandându-l tuturor cărturarilor nostrii de pe la sate le aducem la cunoștință, că și-l pot procura atât dela tipografia diecesană din Arad, cât și dela librării cu pretul de 30 cr. plus 5 cr. porto postal de fiecare exemplar.

La comande în mai mare cantitate dăm 20% rabat și francatura.

Domnii, cari au avut calendarul nostru în deposit în anul trecut, vor primi în curând și de astă-dată un cuvenit număr de exemplare.

D I V E R S E.

* *Locul de vecinica odichnă al Impărătesei-Regine.* În 29 Octombrie după amiazi a fost așezat sicriul Impărătesei-regine pe locul de eternă odichnă, lângă fiul său Rudolf. O comisie de curte a intrat în cripta Capușinilor cu călugări cu făclii, și cu ceremonia prescrisă au îndeplinit așezarea. Odichnescă în pace!

* *Sftul Sinod al României.* În 28 Oct. n. sfântul Sinod al României a ținut ședință, fiind prezenți 14 P. S. membri.

Intre alte chestiuni la ordinea zilei, sftul Sinod a avut a se rosti și asupra raportului comisiunei pentru înființarea de noi parochii, pe cari, în urma unor mici discuțiuni, l-a admis fără modificare. Din acest raport rezultă, că pe lângă modificările și înființările de parochii din anul trecut, sftul Sinod a admis modificarea a șese darochii urbane și 345 rurale și înființarea din nou a 5 parochii urbane și 235 rurale.

* *Mulțămintă publică.* Domnul avocat din Arad Dimitrie Antonescu și dómna socia sa Barbara, născută Beck întru eternisarea memoriei mătușiei lor, Ana Dogariu nasc. Beck, și din iubire și credință cătră biserică și religiunea noastră strabună, a dăruit bisericei ort. române din Arad 4 ornate (3 preoțesci, 1 diaconesc) în preț de 1100 fl.

Asemenea dărnă Sevastia Costescu din București a dăruit o Evanghelie, legată luxuos și bogat în argint masiv éráși de mare preț.

Pentru acestea daruri menite pentru trebuințele bineînțelute ale bisericeii nóstre, spre înfrumșetarea și înălțarea solemnității cultului religios, și întărirea dragostei către credința străbună, li se exprimă generoșilor donatori profunda mulțămítă și pre aceasta cale, din partea comitetului parochial.

Tóte acestea daruri se vor sfinți prin Ilustr. Sa Dl Episcop diecesan, în sfta biserică, Luni în ziua Dimíttrie, dimíneta 9¹/₂ óre înainte de începerea stei liturgii la care act se invită și pe acesta cale toți credincioșii din loc. — Arad din șed. com. paroch. dela 18/30 Oct. 1898 Dr. N. O n c u, m. p. președ. T. V a ț i a n u, m. p. not.

* *Suveranii germani în Palestina*, Sâmbătă în 29 Oct. n. au sosit Suveranii germani în Palestina. Primirea a fost foarte grandioasă. Străđile orașului erau splendid decorate cu drapeluri, ghirlande și portaluri de onoare. La intrare în biserică Sântului momént, Suveranii au fost întâmpinați de preoțimea gr.-or. rom.-cat. și armeană în frunte cu patriarhul latin Mșg. P i a v i, patriarhul gr.-or. D o m i a n o s și patriarhul armean V e h a b e d i a n.

În 31 Octomvree a fost sfințită cu mare pompă biserică Mântuitorului. Părachea imperială s'a dus des de dimíneta la Vifheim. Din Vifheim împérătésa merse pe muntele viilor, ca să fiă de față la inaugurarea noului orfelinat. După sfințire, împérătésa s'a reintors la Vifheim. Înaintea bisericeii de aici părechea imperială a fost primită de contele Ziethen-Schwerin în numele reuniunii din Ierusalim. contele a salutat pe Suverani în orașul lui David, care este cel mai însemnat oraș al lumii, fiind-că în el s'a născut Mântuitorul. Înainte de amiazi s'a făcut sfințirea bisericeii cu mare pompă. La actul sfințirii poporațunea orașului a participat în număr mare.

După sfințire, împératul Wilhelm a adunat în jurul său preoțimea evangelică și i-a spus, că impresiunile câștigate pe pământul sfânt l'au convins, că biserică evangelică are de îndeplinit o operă mare, Problema acesta va rezolva-o numai atunci, decă singuraticii săi membrii vor trăi o viață blândă și dréptă. Lucrul principal este, ca toți să lucreze în iubire reciprocă. Lucrând astfel, protestantismul își va câștiga în Orient pozițiune coréspondătoare.

Sfințire de biserică. Mercuri în 14/26 Oct. în ziua cuvioșei Parascheva s'a efeptuit sfințirea bisericeii nóstre din comuna Cladova (ciltiv¹ Arad). Un edificiu frumos, e noul Sion, care intru adevăr face cinste nu numai poporului nostru credincios din Cladova, ei și întregii nóstre diecese, mai ales când ne eugetăm de câte lipse și neajunsuri au avut ei parte până ce și-au vedut visul cu ochii.

Actul sfințirii s'a îndeplinit prin părintele protopop tractul, emisul P. S. D. Episcop diecesan I o a n M e ț i a n u — Vasile B e l e ș, asistat de preoții: Ioan Vuculescu din Șoimoș; Măcsimilian Micloși din Radna; Mihail Jurca din Cladova; Constantin Puticiu din Cuvin; Sava Tămășdan din Pauliș și Nicolae Lungu din Ghioroc.

— Dintre învățători au fost: Dimíttrie Roman din Radna; Nicolae Stefu din Arad; Dimíttrie Popovicu din Cuvin; Țabic și Birlea din Șoimoș.

Réspunsurile liturgice le-a esecutat corul școlarilor sub conducerea inv. local Trifon Dascal, cu bun succes. „Cherovichul“ și „Priceasna“ însă le-a cântat Nicolae Stefu inv. în Arad, cu coristii sei 4 la număr aduși spre acest scop. De și numărul coriștilor a fost așa de mic, totuși ambele cântări au reușit bine. La finea sfintei liturgii părintele protopop V. B e l e ș a ținut număróșului popor adunat, o frumósă predică, în care a îndemnat poporul credincios, la o alipire tot mai tare de legea strămoșască și biserică străbună, întemeiată de însuși Mântuitorul nostru Isus Christos. — Dând sfaturi părinteșei poporului a-sé îngriji și pe mai departe de noul locaș ddeesc, cercetându-l cât mai regulat Aceste frumóse sfaturi părinteșei au fost primite cu multă plăcere din partea poporului credincios.

Sfêșidu-se actul sântirii, am fost cu toții invitați la masa ospitalului preot local M Jurca. — În decursul prânđului toastele încă nau lipsit.

Primul toast l'a ținut părintele protopop pentru P. S. Sa D. Episcop diecesan I o a n M e ț i a n prin a cărui înțelptă și binevoitoare conlucrare s'a ridicat frumosul Sion. D-nul Stefu, născut din Cladova, mulțămesc în numele poporului credincios părintelui protopop pentru osteneala adusă cauzei sfintei a poporului. D-nul Roman, pentru părintele local. D-nul Popovicu pentru preoții officianți și conducetóșii corului din Cladova. D. P.

* *Constituire.* Societatea de lectură „Petru Maior“ s'a constituit pe anul 1898-9 în următorul mod: a) Comitetul: președ.: Marcu Jantea teol. abs. și stud. fil.; vice-președ.: Ioan Pop stud. în drept; secretar: Ioan Fruma stud. în drept; cassar: George Breban stud. în drept; controlor: Tiberiu Brăditean stud. în drept; notari: Ioan Lăpădat stud. în drept, și Aurel Bratu stud. fil.; bibliotecar: Lucian Borcea stud. în drept; vice-bibliotecar: Mihail Navrea, stud. fil.; econom: Ioan Jantea stud. în drept. b) Comisiunea literară: președ.: Nicolae Sulică stud. fil.; referent: Lazar Tritean teolog abs. și stud. fil.; membrii: Iosif Enescu teol. abs. și stud. fil.; Ioan Bucur stud. med.; Victor Bontescu stud. în drept; Ioan Fruma stud. în drept; Ioan Lăpădat stud. în drept; c) Comisiunea de supraveghere: Roman Rudnean, stud. med.; Ioan Pricu stud. fil. Stefan Bărbucean stud. med.

* *Monument.* La Paris se va constrăi în curând un monument piramidal reprezentând Geniul umăn. Acest monument, unic în lume, va avé dimensiuni colosale, și va fi contruit din toate pietrele și metalele întrebuințate dela creațiunea globului.

* *Orchestra electrică.* Foile italiene anunță, că Don Antonio Paganini a inventat o orchestră electrică. Orchestra constă din 2 vio'ine, un violoncel și o violină mică pentru bas. La toate aceste instrumente sunt aplicate numai 2 arcușuri. Córdele instrumentelor și arcușurile sunt puse în legătură c'un curent electric. Se dice, că întregă invenția e fórte complicată. Paganini deja de 14 ani își

gate capul cu scéstă invenție, dér ca cine-va să se pótă învêța a cânta la instrument, fi trebuie mai mult. Unui musicant, care a voi să cânte cu aparatul lui Don Paganî tetralogia lui Wagner. fi trebuie numai 900 de ani. La așa ceva însé nu se va angaja să învețe nici cel mai renumit musicant.

* *Un nou inimic al viilor.* O nouă insectă care aduce stricăciune viilor a fost descoperită de dl Agnely, învățator în Touet de Venil aproape de Nizza. Ea se numește „Gribouri“, „Oumolphe“ sau „Ecrivani“ și se hrănește de frunđe, pe cari lasă pe grase atribuite filoxerei. El lasă urme pe coaja și pe frunđeale inferioare ale viței. D Agnely a găsit mijlocul contra acestei insecte schimbând pământul în giurul viței și întrebuintând o soluția de pucoasă.

* *Racul din gât vindecabil.* Un funcționar de stat prusian, care suferea de rac în gât, n'a voit să se supună operațiunii, cum l'au sfătuit medicii din Berlin, ca unic remediu. S'a dus în Praga, unde doi medici, Dr. Cerny și Dr. Truncsek lecuiesc această boală cu preparate arsenice. După 5 luni de căutare, funcționarul a eșit din institut pe deplin vindecat. Până acum se credea că în acest mod se pótă vindeca numai racul de pe piele.

Reuniunea învățătorilor români dela școlile populare confesionale ortodoxe din protopopiatele I—VII.

(Despărțământul protopopesc Chișineu)

Nr. 21/898.

Conchiemare.

Conform statutelor Reuniunii învățătorilor români gr. ort. din ppiatele aradane I—VII. §. 23. despărțământul ppbiteral al Chișineului 'și-va ținea adunarea sa de toamnă, **Martî la 3/15 Noembrie 1898***) în școla comembrului Ioan Buștea din comuna Socodor, pe lângă următoarea :

Programă :

1. Diminêța la 8 ore asistarea în corpore la chiemarea Duhului sfânt în biserică.
2. Consătarea membrilor prezinți și modificarea listei învățătorilor din despărțământ.
3. Prelegere practică cu elevii școlari din obiectele prescise în ordul ôrelor.
4. Deschiderea ședinței prin președinte.
5. Reflexiuni asupra prelegerii ținute.
6. Cetirea și autenticarea protocolului din adunarea trecută.
7. Raportul cassariului, bibliotecariului și controlorului.

* Din canză neprevăzută terminul anteri fixat s'a strămutat.

8. Incassarea taxelor.

9. Colectarea temelor cursive și restanțe și-a detinelor poporului nostru la ocaziuni festive : nunți și înmormântări.

10. Raportul comisiunei alese pentru censurarea operatelor încurse la adunarea trecută, spre a fi recomandate și cetite și în adunarea generală.

11. Alegerea unei comisiuni pentru cenzurarea operatelor nou încurse.

12. Cetirea temelor recomandate, eventual : a tuturor.

13. Propuneri, interpelări și diferite discusiuni didactico-metodice.

14. Fixarea locului și timpului adunării viitoare.

15. Închiderea ședinței.

Șimand, la 18/30. Octomvre 1898.

Ioan Volentir. m. p.

Demetriu Boariu m. p.

președinte,

notariu.

Concurse.

Pe baza conclusului Preaven. Consistoriu metropolitan Nr. 197. M. și a ordinațiunei Ven. Consistoriu diecesan Nr. 5223.898 se eserie concurs pentru deplinirea parochiei administrate de presbiterul Georgiu Bragea din Macea, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în fôia „Biserica și Școla.“

Venitele împreunate cu această parochie sunt : una sesiune pământ arătoriu, birul și stolele usuate, — cari tôte — amesurat conclusului de sus al Preaven. Consistoriu metrop., — dau venitul recerut la o parochie de clasa I.

Dănille publice le va suporta alegêndul din al sêu propriu.

Recursele ajustate amesurat normativelor nôstre în vigóre, și adresate comitetului par. din Macea, să se trâmîtă subserisului protopresbiter în Chișineu (Kisjenô, Arad), ér pentru ca se-și arête recurenții dibăcia în oratorie și cele rituali, au să se prezenteze în s. biserică din loc, cu observarea celor ce dispune Regulam. pentru parochii la § 18.

Macea, 14/26 Octomvre 1898.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : DR. IOAN TRAILETU, m. p. protop.

—□—

Pentru îndeplinirea postului de învățator la școla elementară gr. or. română din comuna Pecica rom. în urma rea pensiunării veteranului învățator Ioan Ardelean, în locul căruia s'au promovat prin decusul comitetului parochial Ioan Efticiu învățator-director pentru clasele a IV, V. și a VI-a pe lângă salariul și beneficiile ce le-au avut acesta, prin urmare se eserie concurs pe postul avut al învățatoriului Ioan Efticiu cu clasele I. II. și a III-a punênd terminul de alegere pe 8/20 Noembrie 1898.

Emolumintele legate cu acest post sunt următoarele :

- 1, salariu anual în bani solviți pe pătrar nainte 300 fl. ;
- 2) pentru cvartir 100 fl. ; 3) pentru lemne din care se

va încălzi și școala 50 fl.; 4) pentru conferințele învățătoresci 10 fl.; 5) pentru curățirea și încălzirea școlii 20 fl.; 6) dreptul cvinevenal la timpul său 50 fl.; 7) pământ arătoriu numit grădină de sub vii dela $\frac{2}{4}$ ses. estravilan 1 $\frac{1}{2}$ jugher cu venit de 30 fl.; 8) altă grădină de legumi din prundul Mureșului cu venit de 10 fl.; de tot 570 fl.; era pentru înmormântări până la 7 ani 50 cr.; mai sus de 7 ani 1 fl. și dusul la biserică 2 fl.; paviștas 50 cr. și așa ca venite sperative 30 fl.; la olaltă 600 fl.; alegândul învățător are a ține și cantoratul din strană.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a se presenta în vro duminică la biserică spre a-și dovedi dexteritatea în cântări și tipic, recursele cu documentele recerute și testimoniu de calificățiune, să le subscernă până la termin protopopului tractual ca inspector de școle în Arad.

Dat din ședința comitetului parochial ținută la 27 Septembrie (9 Octomvre) 1898.

Alexa Igrășan, m. p.
președ. comit. paroch.

Ioan Efticiu, m. p.
not. com. paroch.

—□—

Se escrie concurs pentru stațiunea învățătorescă din **Dezna**, comitatul Aradului protopresbiteratul Buteniului cu termin de alegere pe **15/27 Noemvre a. c.**

Salariul e următorul: a) În bani gata 147 fl.; b) 8 cubule grâu și 4 cubule de cucuruz; c) 12 orgii de lemne; d) 8 jughere pământ arătoriu; e) Cuartir și grădină de legumi; f) șosea la conferințele învățătoresci.

Recurenții își vor substerne recursurile provezute în înțelesul statutului organic și a normelor de învățământ pe calea oficiului protopopesc din Buteni (Butyin), având a se presenta în cutare-va Duminică ori sârbătoare în sânta biserică spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.
Dezna în 11/23 Octomvre 1898.

Din ședința comitetului parochial.

Zacharia Milian, m. p.
preș. com. par.

Terenție Costea, m. p.
not. adhoc.

În conțelegere cu mine: **IOAN MORARIU**, adm prot. și inspect. de școlă.

—□—

Nr. 5561/898 Plen.

Pentru deplinirea postului de protopresbiter în tractul **Buteni**, cu parochia centrală **Buteni**, devenit în vacanță prin strămutarea protopresbiterului Constantin Gurban de protopop la B.-Ineu, pe baza concludului luat de concernintele comitet protopresbiteral la 2/14 Octomvre a. c. se escrie concurs cu termin de **30 de zile**, computate dela ziua ce urmăză după prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala.”

Emolumintele împreunate cu acest post sunt:

I. Din parochia protopresbiterală:
a) Folosirea sesiunii parochiei protopopesci din Buteni;
b) birul și c) stolele usuate dela poporeni parochiei protopresbiterale.

II. Din protopresbiterat: a) Birul protopresbiteral usuat; b) competența prescrișă pentru vizitarea canonică și revisiunea socoților; c) pașagul usuat pentru cancelaria protopopescă; și d) retribuiri dela diecesă pentru inspecțiunea școlară și desdaunare pentru ședulele dela cununii conform concludului sinodului eparchial.

Aspiranții la acest post se avisază a substerne în terminul indicat, la subscrisul Consistoriu recursurile lor instruite cu documentele des-

pre calificățiunea normată prin §-ul 53 din Stat. Orz și prin concludul congressional Nr. 111/1888 și anume: cu documentul că posed calificățiunea prescrișă în „Regulament” pentru aspiranții la parochii de clasa primă, cu atestatul de maturitate; cu atestat că a implinit cel puțin 5 ani în serviciul bisericesc său școlar cu succes deplin mulțamitoriu, și că prin zelul și diligența lor, s'au distins în rezultatul activității pe terenul bisericesc-școlar.

Arad, din ședința Consistoriului plenar ținută la 15/27 Octomvre 1898.

Consistoriul eparchial gr. ort. român din Arad:

Ioan Metianu, m. p.
Episcopu.

—□—

Pentru deplinirea parochiei de cl. I. din **Toracul-mic** (protopresbiteratul B.-Comloș, comitatul Torontal) devenită vacantă prin mărtea regretatului preot ales **Georgiu Secoșan**, se escrie concurs, cu termin de alegere în **30 de zile** dela prima publicare în fôia „Biserica și Școala.”

Venitele sunt: una sesiune parochială pământ arător, birul și stolele legale, — cari tôte dau un venit anual minimum de 800 fl. v. a.

Darea directă o va suporta preotul alegând din al său; asemenea și ecvivalentul și regularea apelor.

Dela recurenți se recer calificățiune de cl. I.

Recursele ajustate conform prescrișelor § 13 din Statutul organic și § 15 din Regulam. pentru parochii, adresate comitetului parochial din Toracul-mic, se le trimită subscrisului ppresbiter din N. Komlos comit. Torontal până la încheierea concursului.

Recurenții au să se prezenteze în s-ta biserică din loc pentru a-și arăta dexteritatea în oratorie și în cele rituale; observând dispoșițiunile §-lui 18 din Regulamentul pentru parochii.

Din ședința comitetului parochial ort. rom. din Toracul mic 4/16 Octomvre 1898.

V. Petroviciu, m. p.
paroch președinte.

Petru Mihaiu, m. p.
inv. și not. com. par.

În conțelegere cu mine: **PAUL MIULESCU**, ppresbiter asesor consistorial.

—□—

Pentru îndeplinirea postului de învățător din comuna **Labășinț**, prin acésta se escrie de nou concurs, cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în fôia „Biserica și Școala.”

Emolumintele sunt: a) în bani gata 281 fl.; b) 16 metri de lemne, din care se încăldeșce și școala; c) Livadă de 4 jughere; d) cuartir liber constătător din 2 chilii, cuină; e) o grădină intravilană de 600□; și una estravilană de 400□; f) pentru conferință și scripturistici 8 fl

Recurenți pentru acest post învățătoresc sunt avisați, ca recoursele lor, adjușate cu documentele legale recerute și adresate comitetului parochial din Labășinț, se le substernă Prea On. Domn protopop și inspector școlar **Voicu Hamsea** în Lipova (B.-Lippa), comitatul Timiș, — până la terminul sus-espus, și a se presenta în vro Duminică ori sârbătoare în sfta biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Labășinț, în 2/14 Octomvre 1898.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **VOICU HAMSEA**, m. p. prot. inspector școlar.

—□—